

م

م

م

م

م

م

م

م

Att spola en vattentoalett förbrukar mycket vatten.	
Tärningens poängtal	
1-2 Lyft inte brickan	I industriländer och i rika familjer i utvecklingsländer använder man vattentoaletter.
3-4 Lyft brickan	I många utvecklingsländer använder man torrass som inte förbrukar vatten.

Många av hemmets funktioner, såsom wc, dusch och matlagning, producerar avloppsvatten.	
Tärningens poängtal	
1-3 Lyft inte brickan	Många länder har inte råd med att bygga ut vattenreningen, och då sprids orenat avloppsvatten i omgivningen.
4-6 Lyft brickan	Avloppsvattnet leds till ett reningsverk, från vilket det renade vattnet släpps ut i miljön.

Staterna borde garantera att det finns tillräckligt med rent vatten i hem och skolor.	
Tärningens poängtal	
Udda (1,3,5) Lyft inte brickan	I många länder ansvarar flickor för vattenhämtningen. Om vägen är lång kan flickorna inte gå i skolan.
Jämnt (2,4,6) Lyft brickan	Då byn får en vattenkälla, kan många flickor börja gå i skolan.

I länder som lider av torka är det brist på vatten.	
Tärningens poängtal	
1-3 Lyft inte brickan	I u-länder använder fattiga familjer under 20 liter vatten per person och dag.
4-6 Lyft brickan	Också i u-länder har rika familjer råd att köpa flaskvatten.

En långvarig torka kan förorsaka hungersnöd.	
Tärningens poängtal	
Udda (1,3,5) Lyft inte brickan	Man kan utlysa hungersnöd då mer än 30 % av barnen är undernärda.
Jämnt (2,4,6) Lyft brickan	Tack vare biståndsarbete kan man leverera mat till området för att avhjälpa hungersnöden.

Klimatförändringen påverkar extrema väderfenomen så att torrperioderna och översvämningarna blir fler.	
Tärningens poängtal	
Udda (1,3,5) Lyft inte brickan	Torra områden blir allt torrare och regniga områden allt regnigare.
Jämnt (2,4,6) Lyft brickan	Det är ännu oklart hur klimatförändringen kommer att påverka klimatet i Finland.

Politikernas inställning till behovet att bromsa klimatförändringen varierar.	
Tärningens poängtal	
1-3 Lyft inte brickan	I många industriländer har politikerna inte ännu gjort tillräckligt för att bromsa klimatförändringen.
4-6 Lyft brickan	Många politiker i u-länderna arbetar för internationella beslut om att bromsa klimatförändringen.

Allt fler är tvungna att lämna sina hem på grund av katastrofer förorsakade av klimatförändringen.	
Tärningens poängtal	
1-3 Lyft inte brickan	I flyktinglägren är det ofta brist på både mat och rent vatten.
4-6 Lyft brickan	UNICEF levererar tillsammans med andra organisationer bl.a. vatten och mat till flyktinglägren.

م

م

م

م

م

م

م

م

Med virtuellt vatten menar man det vatten som gått åt vid tillverkningen av en vara.	
Tärningens poängtal	
1-3 Lyft inte brickan	Tillverkningen av industriprodukter och animaliska produkter kräver mest vatten.
4-6 Lyft brickan	Tillverkningen av vegetabiliska produkter kräver i allmänhet minst vatten.

Lunginflammation och diarré är de vanligaste dödsorsakerna för barn under 5 år	
Tärningens poängtal	
Udda (1,3,5) Lyft inte brickan	Smutsigt vatten och dålig hygien ökar spridningen av sjukdomar.
Jämnt (2,4,6) Lyft brickan	Rent vatten och tvätt av händer med tvål minskar sjukdomsrisken.

Diarré är en dödlig sjukdom i u-länderna.	
Tärningens poängtal	
1-2 Lyft inte brickan	I varmt klimat leder diarré snabbt till vätskebrist.
3-6 Lyft brickan	I kallt klimat dör man sällan i diarré. Det finns i dag också vaccin mot diarré.

Människan borde ha till sitt förfogande 50-100 liter rent vatten per dag	
Tärningens poängtal	
1-4 Lyft inte brickan	I många länder har människorna till sitt förfogande under 10 liter vatten per dag.
5-6 Lyft brickan	I Finland förbrukar man i medeltal 150 liter vatten per person och dag.

Av jordens vattenförekomster utgör sötvatten ca 3 %. Vattnet är till största delen salt havsvatten.	
Tärningens poängtal	
1-4 Lyft inte brickan	Sötvattnet finns till största delen i glaciärer eller är på annat sätt onåbart för människan.
5-6 Lyft brickan	Sjöar, floder och grundvatten är de viktigaste vattenkällorna för människan.

Klimatuppvärmningen gör att öknar breder ut sig snabbare i torra trakter.	
Tärningens poängtal	
Udda (1,3,5) Lyft inte brickan	Trädfällning, överbetning och effektivt jordbruk ökar ökenspridningen i torra trakter.
Jämnt (2,4,6) Lyft brickan	Man kan hindra ökenspridningen med trädplantering och traditionella odlingsmetoder.

Det finns fara för att havsytan stiger som en följd av klimatförändringen.	
Tärningens poängtal	
1-3 Lyft inte brickan	Många länder kan försvinna under den stigande havsytan.
4-6 Lyft brickan	Man tror att havsytan kommer att stiga lite i Finland.

Orenat vatten kan innehålla bakterier, parasiter och andra sjukdomsalstrare.	
Tärningens poängtal	
1-3 Lyft inte brickan	I många u-länder finns det inte tillräckligt med rent vatten för alla.
4-6 Lyft brickan	I Finland ska vattenledningsvattnet uppfylla vissa kvalitetskrav bl.a. beträffande mikroorganismer, parasiter och kemiska substanser.

م

م

م

م

م

م

م

م

Ett sätt att bromsa klimatförändringen är att äta huvudsakligen vegetarisk mat.	
Tärningens poängtal	
Udda (1,3,5) Lyft inte brickan	I Finland har köttkonsumtionen blivit tre gånger större under 60 år.
Jämnt (2,4,6) Lyft brickan	I många u-länder äter man bara lite kött.

Bioavfallet som ruttnar på soptippar producerar växthusgaser.	
Tärningens poängtal	
Udda (1,3,5) Lyft inte brickan	Då bioavfallet ruttnar bildas metangas.
Jämnt (2,4,6) Lyft brickan	Vid kompostering producerar bioavfallet inte metan och därtill omvandlas det till jord.

I duschen förbrukar man ca 12 liter vatten i minuten.	
Tärningens poängtal	
1-3 Lyft brickan	Under fem minuter går det åt ca 60 liter vatten i duschen.
4-6 Lyft inte brickan	Under 20 minuter går det åt ca 200 liter vatten i duschen.

Befolkningstillväxten och klimatförändringen förvärrar vattenbristen.	
Tärningens poängtal	
1-3 Lyft inte brickan	Ungefär var tionde människa har inte tillgång till rent vatten.
4-6 Lyft brickan	Man har lyckats minska på andelen människor som lider brist på rent dricksvatten.

Översvämningar förorenar vatten och erbjuder bl a malariamyggorna en lämplig plats att fööka sig.	
Tärningens poängtal	
Udda (1,3,5) Lyft inte brickan	Malaria är en vanlig sjukdom i tropikerna. Ett av symtomen är feber.
Jämnt (2,4,6) Lyft brickan	Det mest effektiva sättet att skydda sig mot malaria är att skydda sig mot myggbett med hjälp av kläder och myggnät.

Avföringen innehåller mycket bakterier.	
Tärningens poängtal	
1-3 Lyft inte brickan	Om obehandlad avföring hamnar på en åker, kan bakterierna försöka många olika sjukdomar.
4-6 Lyft brickan	Om man komposterar avföring tillräckligt länge dör bakterierna och man får en bra gödsel för åkrar.

I u-länder flyttar allt fler människor från landsbygden till städerna i hopp om ett arbete och bättre levnadsstandard.	
Tärningens poängtal	
Udda (1,3,5) Lyft inte brickan	Många bosätter sig i slummen, där det ofta inte finns tillgång till rent vatten, toalett eller avlopp.
Jämnt (2,4,6) Lyft brickan	En del får det bättre liv som de hoppats på då de flyttar till staden. Förhållandena har också blivit bättre i många slumområden.

Alla kan med egna åtgärder spara vatten.	
Tärningens poängtal	
1 Lyft inte brickan	I Finland används mycket vatten, eftersom det ännu finns gott om det. Men det är dyrt att rena vatten.
2-6 Lyft brickan	Om du nämner minst tre sätt att spara vatten kan du lyfta brickan.

